

Moji prvi učitelji.

(Piše Fr. Žužek.)

I.

D e d e k.

Komaj sem se prav zavedal, že mi je vzel ljubi Bog skrbnega očeta. Dobro se še spominjam, kak jok je bil takrat v hiši. Moja dobra mama so silno žalovali ob tem hudem udarcu in mi otroci smo pretakali ž njimi solze. Le jeden nas je tolažil, naš dobri stari oče ali dedek, kakor mu pravite morda vi, moji mali prijateljčki. Ljubega dedka sem se oklenil v tistem času tudi jaz, še majhen otročiček.

Ce imate še, ljubi znančki, dobrega starega očeta, potem lahko veste, kako dobrega rednika in učenika sem imel jaz. Toda nikar ne mislite, da je bil moj dedek tako navadno dober, kakor so sploh stari ljudje. Le malo potrpite, kmalu boste spoznali mojega prvega učitelja, mojega dedka, ter mi pritrdili, da je bil res prav dober namestnik mojega ljubega očeta. Še prav dobro se ga spominjam, kakšen je bil. Vendar vam ne bom opisoval njegove postave. Zunanost pač ni prva stvar pri človeku, dobro in pošteno srce stori človeka priljubljenega Bogu in ljudem. In moj dedek je bil gotovo všeč vsem, ki so ga poznali. Slabosti ali napake nisem opazil pri njem nobene. Kadar sem videl sosedovega starega očeta — ljudje so ga imenovali Matjakov Matevžek — vselej je imel tisto malo pipico v zobeh. Moj dedek pa je bil hud nasprotnik tistega dima, ki se spušča iz ust. „To ni lepo in zdravo, če človek živi vedno v hudem dimu“, pripomnil je večkrat. Meni se je sicer včasih obudila želja videti dedka s pipico v ustih, toda ni šlo pa ni šlo. Še nekaj moram pripomniti, česar tudi nisem opazil pri svojem prvem učitelju. V naši vasi je več tacih hiš, v katerih se zbirajo vaški možje, da malo pokramljajo o tistih dobrih, starih časih. Pri teh zborovanjih si privoščijo možje kozarček pijače. V take družbe ni nikoli hodil moj

dedek. „Za nas je voda in pa mleko“, je rad rekel, ko ga je kdo vabil v gostilno.

Pa kaj bi našteval, kakšnih navad in razvad ni imel moj dedek. Povedal vam bom rajše, kakšen je bil za me.

Komaj se je zjutraj oglašil zvon, že je klečal dedek pri peči ter molil. Če mu je kdo očital, da prezgodaj vstaja, precej je dobil odgovor: „E, če žival rada zgodaj vstaja, zakaj bi pa človek lenaril; saj smo vendar vstvarjeni za molitev in delo.“ In delo je prišlo precej na vrsto, ko je bila končana molitev. Pa kakšno delo? Najprvo je mene poklical. Težko sem vstajal tako zgodaj in večkrat je slišala naša družina znani klic: „Francek, Francek, vstani; jutranja ura — zlata ura; zgodaj spat — zgodaj vstat!“ Jutranji nauk dedkov me je spravil s postelje. Ko sem opravil svojo navadno jutranjo molitvico, priplazil sem se k dedku. Nato je bil zajutrek, potem se je začelo pa delo.

Po zimi je dedek pletel košarice, jerbaščke in pehare. Tudi jaz sem se učil tega rokodelstva poleg dedkovega stola. Belil sem vrbove šibice za košarice in ravnal vitre in slamo za pehare. Plesti pa nisem posebno znal. Gotovo sem večkrat kaj pokvaril, kar pa dedku ni bilo všeč. Zato me je poklical prav tik sebe in začela se je zame vsakdanja domača šola. Tam pri stolu stoječ sem moral moliti vse molitvice, kar sem jih znal. No, to je že še šlo. Toda tisti težki računi; ti so mi delali pa preglavico. Kako rad bi se bil umaknil poštevnanju, pa si nisem upal. Pri takem podučevanju sem stopil večkrat na prste, da bi bil videl skozi okno, če se že kdo drsa na sosedovi mlaki. Ko pa je dedek to opazil, pogledal me je pod noge, če sem obut. „Usnje je letos tako drago“, slišal sem potem večkrat tožiti tam na stolu. Drsat se toraj nisem smel, če prav sem imel za to umetnijo veliko veselja. Neko drugo razvedrilo pa mi je dedek privoščil, kar vam tudi povem.

Ko je zapadel sneg, začeli so letati okoli naše hiše razni ptički: senice, strnadki, ščinkovčki in drugi. Te uboge živalice so se oprijemale oken in trkale na šipe. Dedek je to precej opazil in me opomnil: „Ali ne slišiš,

kako prosi seničica: za me nič — za me nič?“ Meni so se smilile drobne živalice, zato sem vzel krušnih drobtinic ter sem je potrosil na pribito deščico pri oknu. Tudi pri tem krmljenju sem se učil. Dedek mi je namreč pravil, kako neusmiljeno je loviti te živalice. „Bog je ptičke ustvaril, da nam koristijo in nas razveseljujejo v prostosti; kdor lovi te živalice, kaže neusmiljeno srce!“ Tak nauk sem slišal pogosto tam pri stolu. Zato so mi pa izginile želje za vselej po ptičjem lovu. Vesel sem bil že, ko sem videl celo tropo seničic in strnadkov pri oknu, in rad sem poslušal tisti glasni in veseli: „Čink, čink, — bo že, bo že!“

Tako sem se učil in veselil pri dedku po zimi, po letu pa je bilo drugače.

Naš preklicani petelin je menda po letu prvi zjutraj zapel. Zato je pa moj dedek tako zgodaj vstajal, da ni nikoli zaležal solnčnega vshoda. Moral sem toraj tudi jaz zgodaj vstajati, če ne, pa je dedek že klical: „Francek, jutranja ura — zlata ura!“

V tem gorkem letnem času je bila moja šola največ zunaj. Dedek je klepal kose, sekal drva in opravljal živino. Njegov pomočnik sem bil pa jaz: držal sem mu pri klepanju koso, v malem košku sem donašal stelo in klajo živini. Včasih sva šla pa z dedkom tudi pogledat za pastirjem. Tam na paši smo zakurili in požigali mah in trnje. Kuril sem rad in dedek mi je to dovolil, dokler je bil pri meni. Pri ognju pa sem se zopet učil. Dedek mi je namreč tam razlagal, kako nevarno je, če imajo otroci žveplenice. „Nikoli ne smeš sam kuriti; glej, vedno se sliši o nesrečah, če so taki-le kakor si ti, tako predrzni, da si igrajo z ognjem!“ Take in jednake nauke mi je dajal dedek na paši. Predno sva pa šla proti domu, mi je ukazal, naj naredim sv. križ čez ogenj, da se pridejo angeljčki gret, ko odideva.

Če sem znal dobro računati in sem bil sičér priden, sem dobil od dedka tudi kaj za zobe. No, saj vam tudi ahko povem, kaj. Štruco, to ste že uganili. Pa bilo je še nekaj dobrega pri beli štruci. Ali poznate sir, tisti dobri sir? Pravega, gorenjskega sira mi je dajal dedek. Imel je namreč tam nekje na Gorenjskem dobrega sina,

mojega blagega strica, ki je večkrat očetu pošiljal sira in drugih dobrih rečij. Pa take dobre malce sem si moral prislužiti s pridnim učenjem in ubogljivostjo.

Vendar ne mislite, da sem se v teh letih le učil, molil in delal. Tudi igrače sem imel. Dedek mi je naredil voziček, sani in velikonočni drdrač. Toda vse je bilo o svojem času. Molitev in učenje, delo in igranje se je vrstilo. „Vsaka reč o svojem času“, je rekel večkrat moj dobri dedek, Francek je moral pa ubogati.

26. Zvonček.

Allegretto.

P. Angelik Hribar.

1. Ob zo-ri zvonček po - je : Bim bom, bim, bom, bim,
 2. Ob os-mih v cerkev va - bi : Bim, bom, bim, bom, bim,
 3. Zvo - ni „Marijo zdra-vo“ : Bim, bom, bim, bom, bim,
 4. Pre-glas-no poje ča - si : Bim, bom, bim, bom, bim,
 5. Le kadar mrtvim klenka : Bim, bom, bim, bom, bim,

1. bom, Mo-li-tve molim svoje, Na de-lo hi - tel bom.
 2. bom, O-poldne pa ne za - bi. Va - bi - ti me na dom.
 3. bom, De-vic De-vi-ci sla - vo I jaz prepe - val bom.
 4. bom, Ve - se-lje se nam gla-si, Še jaz vesel naj bom.
 5. bom, Takrat je pesem grenka, Pa kli-če v večni dom.



M. Vilhar.